YIL : 1 SAYI : 15

Kuruluş tarihi : 25 İkinci Teşrin 1933

EDİRNE'DE 6 OK

Halkevi tarafından

Onbeş günde bir çıkarılır ülkü demeti

İmtiyaz sahibi ve umumî neşriyat müdürü : **Akıncıoğlu İbrahim**

30 Haziran 1934

Satış yeri : Edirne'de Meriç kitaphanesi
Basıldığı yer: **Vilâyet matbaası**

İçindekiler

GÖK

Sayı : 15 — 30 Haziran 1934 — Yıl : 1

Onbeşle bir :

SERMAYENİN ZARARLARI

Bundan evvelki yazılarımızda sermayenin ne demek olduğunu; istihsaldeki rolünu; faidelerini anlatmıştık. Bu gün de sermayenin zararlarından bahsedeceğiz.

Bazı talâkki ve kanaatlara göre sermaye gayrı meşrudur.. Sermaye müstahsilin teri bahasına kazanılmış bir ihtikâr ifadesidir, bu itibarla cemiyat için zararlıdır. İşçinin, müstahsilin gayrı meşru bir şekilde istismarından meydana gelen sermaye; cemiyetteki ademi içtimai tevlit etmektedir. Sermaye sahibi herne bahasına olursa olsun parasını çoğaltmağa çalışmaktadır. Binaenaleyh sermayedar için bütün yollar açıktır. O; ihtikâr yapabilir. İşçiye az para vererek çok imal ettirir. Bu verdiği para ile aldığı mal arasındaki fark doğrudan doğruya sermayedarındır. Buna fazla kıymet denir. İşte fazla kıymet işçinin; amelenin boş yerine; patron lehine istismarına yarar.

Bu telâkki ve akideye göre istihsâl vasıtalarının; sermayenin fertlerde bulunması doğru değildir. Çünki fertlerin kazancı hudutsuzdur. Haristir. Bu hudutsuz ve haris kazanıştır sermayedar birçok fenalıkları yapar. Bu fenalıkların önüne geçmek; sermayedarın hırsını perçinlemek lâzımdır.

Ayni telâkki ve akide mensuplarına nazaran sermaye fertler arasında manasız bir rekabet doğurur. Meselâ herhangi bir tacir; İmâlâthane veyahut fabrika sahibi sermayesini işletebilmek için rekabete başlar. Ucuz mal verir. Fiyat kırar. Piyasaya hâkim olduğu; rakipsiz kaldığı zamanlar emtianın fiyatını bizzat kendisi tanzim eder. Müşteri almak mecburiyetindedir. Çünki sermayedar vaziyete hakimdir. Rakibi yaktur.

Birçok sermayedarların elele vererek Kartel namını verdikleri anlaşmalarla piyasalara hâkim oldukları vakidir. Meselâ bir memlekette

altı tane cam fabrikası vardır. Bu fabrika sahipleri aralarında rekabet yaparlar. Bu rekabet bazan kendi aleyhlerine olur. Böyle rekabetin önüne geçmek için fabrikalar birleşirler. Piyasaya müşterek bir cepheden mal atarlar. Fiyatı bu cepheden düzerler. Müşteri almak mecburiyetindedir. Çünki cam ihtiyacatını temin edecek başka fabrika; imalâthane yoktur. Mevcut olanlar aralarında anlaşmışlardır. Bu anlaşma mustehlik yani biz müşterilerin aleyhinedir. Diğer taraftan fiyat kırmak için yekdiğeriyle rekabet yapan fabrika ve müesseselerde rekabet neticesi olmak tehlikesi karşısındadırlar. Meselâ yüzbin lira sermayeli bir fabrika beş yüzbin sermayeli diğer fabrika ile rekabet yapamaz. Başlıyan rekabet bir müddet devam ettikten sonra sarsılır.

Beşyüzbin liralık fabrika daha muhtemeldir. Ziyanına bile olsa mal verir. Halbuki yüzbin liralık fabrika için vaziyet böyle değildir. Bir müddet mukavemet ettikten sonra sarsılmağa nihayet iflâs etmeğe mahkûmdur.

Sermayeyi istemiyen; ona cemiyet arasında yer vermeyen telâkkiye göre rekabet insanları birbirine düşürür; cemiyet içindeki ahengi bozar. Menfaatları birbiriyle çarpıştırır. Bu suretle cemiyet nizamı ihlâl edilir. Bu telâkkiye göre insanları sükûnetle yaşatabilmek; cemiyet ahengi; cemiyet nizamlarını bozmak için sermayeye yer ve kıymet vermemek lâzımdır. Ancak bu suretle cemiyetin nizamı bozulmaz; ahengi aksamaz.

Gelecek sayımızda; bize; fırkamıza göre sermayeyi anlatacağız.

6 OK

İşten artmaz
Dişten artar

İKTİSADÎ SAVAŞ

En büyük hastalığımız iktisadı çalışımları hakir görüşümüz ve nefsimize itimatsızlığımızdır. Bunu millî karakterimiz değil, bizi zebun yaşamağa alıştıran istibdat imparatorluğu yapmıştır, dünyalara sığmadığımız devirlerde, herşeyi bahşetmekten bir gurur hissesi almışız, ve nihayet bu aldatıcı alâyışla kapıtalâsyonların zencirine kendimizi kaptırmış, cihana ün salan haşmetimizle birkaç bezirgânın esiri olmuşuz.

Bir kahramanlık destanımızı, bir yararlık vakamızı konuşurken bütün damarlarımızdaki kanın bir an için heyecandan durduğunu, nefesimizin tıkandığını, gözlerimizin yaşardığını hissederiz; fakat bizi ölüme sürükliyen bir iktisadî vaziyet karşısında dilsiz kalır onu hakir görürüz. Bizden bir fedakârlık isteseniz onu cenk kavga meydanlarında yapmak isteriz; gözlerimiz takallüs eden pençelerimizle bir boğaza sarılmak, bir kan akıtmak ister; halbuki boğaza sarılmadan, kan akıtmadan, kanımızı emerler, bizi mahvederler ondan haberdar olmayız...

İşte onun için bütün şerefiyle, kahramanlığıyla yaşadığımız bu topraklarımız üstünde, bazan birkaç ırkı bozuk, mütebasbıs ve riyakâra varlığımızın kudretlerini kaptırırız... İhtiyaçlar içinde başkalarına muhtaç vaziyette yaşarız.

Bu hastalık hemen hepimizde var.. İlk gündenberi ticareti hakir görmüş, sanatla oğraşmaaı pespayelik telâkki etmişiz, ve onun içindir ki bu gün biz, bu toprağın asıl sahipleri müstahsil olduğumuz halde bile birşey kazanmak istememiş ve alnımızın teriyle bu memlekette her gelene karşı „ Efendim!.. „ deyenlere terk etmişiz; ve binnetice onların sermaye efendiliği karşısında küçülmüşüz, esir olmuşuz, ve kendimize bu esareti, bu zilleti hoş görmeğe çalışmışız, nihayet bu millî savaşta hissettiğimiz bu acı mağlubiyet karşısında kendimizi teselli edecek yalancı bir dava bulmuşuz "Sermayemiz yok!..„.

Sermaye denince, gözümüze, köflenmiş küpler içinde sarı sarı istif edilmiş altun geliyor.. Sermaye denince gözümüze, bankalara mevdu milyonlarca altun veya milyarlarca liralık kredi geliyor.. Ne boş fikir, ne ümitsizliğe vesile arıyan aciz...

Bu gün aynı iddiayı varit görsekte yine sermaye bizde... Bu topraklardaki paraları saysak yine küflenmiş para bizde... Fakat bütün bunlara rağmen, bizi evvelki düşüncelere bağlıyan hastalık nefsimize itimatsızlık, cesaretsizlik ve bilgisizlik... Hükûmet bizim, toprak bizim, herşey bizim; bizim olmıyan yalnız bir şey var cansızlık...

Herhangi şeyi tetkik ederseniz ediniz, iş gören sermayeden fazla, şahsi bilgi ve teşebbüsün aynı zamanda nefse itimatla sebatkârlığın müsbet neticeleri var... Sermayedarların yüzde doksan dokuzu milyonlara tevarus etmemişlerdir, bunların

RUSYADA NE KADAR TÜRK VARDIR?

Büyükerkânıharbiye Reisliği Onuncu şube çok güzel ve çok faideli bir kitap çıkarmıştır. Bu kitabın adı Sosyalist Sovyet Cümhuriyetler ittihadı muhtasar entoğrafisidir. Bu güzel ve faydalı kitabı yazan kaymakam Mehmet Beydir.

Bu kitapta tesadüf ettiğimiz malûmata nazaran bu gün bütün Rusyada 17.142.430 Türk vardır. Bu muazzam kitle 48 koldan ibarettir. Dilleri; ırkları; din telâkkileri aynı olan bu ırkdaşlarımızın 48 muhtelif kola ayrılmış bulunması şayanı dikkatır. Bu gün Sosyalist Sovyet Cümhuriyetlerini teşkil eden ittihat arasında birçok Türk cümhuriyetleri vardır. Bu cumhuriyetler muhtariyete maliktirler. İstiklâlleri yoktur. Kitapta gördüğümüz tasnife nazaran:

A— Nufus 1.112.000 bulan Çuvaşlardan 761.600 ü Muhtar Çuvaş cumhuriyeti dahilindedirler.

Çuvaş muhtar Cumhuriyetı merkezi Kazan olan muhtar Tatar cumhuriyetinin şimaligarbiysindedir. Çuvaşlardan 152.500 kişi muhtar Tatar cum huriyetinde 32. 000 hişi de Sibiryada yaşamaktadırlar. mütebaki kısım ise Samara, Ulyanofsk gibi Rus vilâyetle-

---

hemen hepsi, en âdi talâkki ettiğimiz bir sporculuktan dünyaya hâkim olan sermayelere malik olmuşlardır. Bu gün Bu memlekette (İş yok!) diye yıpranırız.. Hâlbu ki bu memlekette her taş parçası, her toprak bir kazanç yuvası, bir sermaye menbaıdır.. Hükûmetin çok fazla muavenetini bile az görür, çalışmadan milyonlara sahip olmak isteriz, kendi kendimize harekete geçemeyiz, bizden hareket isteseler, yüzbin dereden su getiririz...

Bu günkü inkilâpta hükûmetin gördüğü yüksek vazifenin yüzde biri kadar şahsî hareket istiyoruz.. Nefsimize itimat istiyoruz. Bizi bu günkü savaşta kat'i zafere götürecek yegâne yol, benliğimize itimadımız ve iktisadî hayata atılışımız olacaktır.

Çiftçilerini saklayıp ta bu memleket nef'ine iktisadî bir savaşa girmiyene Türk demiyoruz.. Türklük nikabı altında yabancılarla birlik olana Türk demiyoruz.. Biz iktisadî savaşa girüp te pençeleşen, bu toprakta müstahsil olan köylümüzü refaha erdireceklere, onlara azamî randuman vereceklere Türk diyoruz...

Atilâ

rinde bnlunmaktadırlar. Çuvaşlar eski Rus çarlığının, tazyiki neticesi Hristiyan olmuşlardir, Ortudoksturlar, dilleri Rusça ve Tatarceden teşekkül etmişlerdir. Çuvaşlar umumiyet itibariyle ziraatla meşguldurlar, çok çalışkan bir millettirler. Çuvaş cumhuriyetinin merkezi Çboksari şehridir.

18.296 kilometre murabbaı mesahayı sathiyesi vardır. Nüfusunun % 86.2 sini Çuvaşlar % 3.2 sini Tatarla r % 10.5 Ruslar ve % 0,1 ini sair milletler teşkil etmektedir.

Şimaligarbi Türkleri:

B- 1000 nüfustan ibaret olan Kumadinler Oyrat Muhtar eyaleti merkezi olan Ulala ile Kuznetsk şehirleri arasında otururlar. Dinleri şamanidir.

Dilleri Rusçe ve Kumendinceden terekküp etmiş bir dildir, çiftçilik; hayvan sürücülüğü; çobanlık ve avcılıkla geçinirler. Bunlar hemen hemen göçebe bir haldedirler.

C- 41.800 kişiden ibaret olan Altaylarda Oyrat eyaleti dahilinde bilhassa Katon nehri havzasında göçebe halinde yaşamaktadırlar: Oyratın genişliği 88.210 kilometre murabbaıdır. Burada hepsi köylü ve göçebe olmak üzere 99.600 insan yaşamaktadır. Bu miktarın 41.800 Türk mütebaki kısmın da 54.000 i Rus ve diğer milletlerden ibarettir.

An asıl Altaylı olan Bura Türklerine Rus inkilâbından sonra Oyrat namı verilmiştir. Üç muhtelif dinleri vardır. Bir kısmı şamanî; diğer bir kısmı bürhanî ve ortodokstur.

Ayrı ayrı iki dil konuşurlar. Ruslar Rusça; Altaylılar Altayca konuşurlar.

Altaylılar çiftçilik; hayvan sürücülüğü; Avcılık ve geyik sürücülüğüyle iştigâl ederler.

D- 12.000 kişiden ibaret olan Telenget'ler Altay Türklerindendirler. Oyrat muhtar eyaleti dahilinde; Altay dağlarının cenubî şarkî kısmında Çuliman ve Katon nehirleri havzalarında otururlar. Bu Türklerden bir kısım da Oyrat Muhtar eyaletine komşu diğer eyaletlerde oturmaktadırlar. Pelenget'ler umumiyet itibariyle kasaba ve köylerde oturmazlar, göçebe bir haldedirler.

Hayvan sürücülüğü; avcılık ve pek az miktarda çiftçilikle meşguldürler.

Telenget'ler Rusça ve Telengetçe konuşurlar. Dinleri şamanî; Bürhaî ve ortodokstur. Telenget'lerden 5000 i Oyrat Muhtar eyaletinde mütebakisi Sibiryada ve Oyrat eyaletine komşu eyaletlerde yaşarlar.

E- 2500 kişiden ibaret olan Telent' ler Telenget'ler gibi Oyrat eyaletinde yaşarlar. Dilleri Telenget'lerin dilin benzer. Ufak bir Lehçe farkı vardır. Çiftçilik; hayvan sürücülüğü; avcılıkla meşgul olurlar. Dinleri şamani; bürhanî ve ortodokstur.

F- Kırım çöl tatarları:

F- 180.000 kişiden ibaret olan Kırım çöl Tatarları Noğaydırlar. Bu Tatarlar Kırım yarım adasının ova kısmında ve dağlık mıntakanın etekle rinde otururlar.

Dinleri sünnidir. Tatarca konuşurlar. çiftçilik; bahçecilik; hayvan srücülüüğü yaparlar.

—Bitmedi—

Hakimiyeti milliye

Her sene Rebiyülevvel ayının onikinci günü Hakimiyetimilliyenin ilânını kutlularız. Hakimiyetimilliye; bir milletin hâkim oluşu; efendi oluşu demektir.. İşte bundan onbir sene evvel tarihimizde ilk defa olarak halkın; milletin hâkimiyeti; efendiliği ilân edilmiştir. Bu tarihten evvelki zamanları tetkik edecek olursak görürüzki halkın bir sürüden farkı yoktu. Memleket sultanla sultanın etrafındaki adamların bir çifliği biz; bugünün efendisi; hâkimi olan vatandaşlar bu çifliğin demirbaş bir eciri halindeydik.

Sultan ve adamları bu memlekette her istediklerini yaparlardı. Onların arzu ve iradelerinin ölçüsü yoktu.

Halk ; müstebit sultanlardan köpekler gibi korkak riyakâr ve dalkavuk nazırların; softaların ; asılzadelerin dışı yaldızlı içi kokmuş kumandanların bir oyuncağı idi.

Memleketin asîl evlâdı; Türk köylüsü Yemenin cehennem gibi kızgın o ucu olmayan kum denizlerinde; Arnavutluğun kuş uçmayan kayalıklarında; Kafkasyanın buzlu siteplerinde can verip ölürken İstanbullu vatandaşlar askere gitmezdi.

Sultanın ihtişam ve azametini omuzlarında taşıyan âşa mültezimleri köylünün anasını ağlatır; ocağını söndürürlerdi.

Asılzade çocukları; Şehzadeler doğar doğmaz zabit yörümeğe başladıkları zaman binbaşı; konuştukları gün paşa olurlardı.

Memleketteki içtimaî saflar arasında müthiş bir fark vardı. Memur denilen yarı münevver zümre halkı; köylüyü hakir görürdü. Taşralarda; memurlar; memur aileleri tabiatı müstemlekelerdeki ecnebi memurlar gibi öter Türk çocukları ile; öz Türk aileleriyle konuşmazlar; temas etmezlerdi.

İşte memlekette bu aykırı ve tehlikeli farkı gören büyük kurtarıcı bundan tam ondört sene evvel 13 Eylül 920 senesinde birtakim esaslar tespit etti.

Büyük Şefin tespit ettiği esaslara göre hâkimiyet kayitsiz ve şartsız milletindir.

Bu gün artık; dünkü gibi aramızda fark yoktur. Hakimiyet herhangi bir adamın veya zümrenin mali; babasından intikal etmiş bir eser değildir. Ortada bir kuvvet; bir hâkimiyet varsa o kuvvet o hâkimiyet milletindir. Bu kuvvet menbağı; hızını milletten almaktadır.

Hâkimiyeti milliye demek; milletin hâkimiyeti; kuvveti demektir. bir memlekette hâkimiyeti milliye ne kadar kuvveli olursa millet te o kadar kuvvetli olur

Ne baş döndürücü; ne mest

Neşredilmemiş Seçme (BEKTAŞİ) Nefesleri

Alpulluda bulunmakta olan kıymetli arkadaşlarımızdan muallim Vahit Lütfü Bey bize Trakyada topladığı bektaşi nefeslerinden bir miktar göndermiştir. Arkadaşımızın verdiği malûmata nazaran bu bektaşi nefesleri muallimi olup bundan başka hiçbir yerde neşredilmemiştir. Bu sayımızda muallim Vahit Bey arkadaşımızın gönderdiği nefeslerden birini basıyoruz. Gelecek sayılarımızda da artanları koyacağız.

Mürsel baba sultan Ahmet dedesi
Edirne şehrinde çok üftadesi

Dimetoka aslı anın meskeni
Şimdi Edirnede anın mekânı

Meydanında herdem Ayni cem açmış
Didarın görenler kevserin içmiş

Nefes okunur semalar kurulur
Hakkı olanlara nasip verilir

Ahmet baba sultan erenler şahı
On iki imamın heman agâhı

Seyit Ali sultan sırrıdır kendi
Mürsel baba sultan demişler kendi

Makamı gülizar cennet bağıdır
Müminlerin ruhu arş durağıdır

(Rümuzu) kemterin budur niyazı
Bülbül gibi daim kılar feryazı

Mahremi esrardır Adile bacı
Her demi enverdir Adile bacı

*

Candan aziz tutar gelen mihmanı
Mümine rehberdir Adile bacı

*

Dürrü gevher lâlümercanın saçmış
Her demi kevserdir Adile bacı

*

Post'a niyaz ile külbanın okunur
Kimyayı ekberdir Adile bacı

*

Fazlı kemâl ile bedrolmuş mahı
Lûlu gevherdir Adile bacı

*

Erenler erkânın halin beyendi
Kelâmı şekerdir Adile bacı

*

Babına niyaz et. Gamı dağıdır
Kendi münevverdir Adile bacı

*

Nadane duyurma bu gizli razı
Ol pirler piridir Adile bacı

---

edici işler!..

daha dün; içimizdekilere esir olan bu millet bugün hür ve müstekildir. Kanunu yapan; kanunu tatbik edeu; şefini seçen ve ona tâban kendisidir.

Yaşasın Millî hâkimiyet.

Gültekin

MEYVA KURUTMA USULÜ

Vilâyetimizde ve bilhassa Edirne kasaba civarında meyvecilik hayli ilerlemiştir. Fakat istihsâl edilen meyveler münhasıran taze istihlâk edildiklerinden meyvenin mebzul olduğu senelerde erik, kayısı, armut, elma ve emsali meyvelerin piyasadaki fiyatları toptan kilosu 4 er kuruşa kadar düşüyor. Ve bu suretle bahçe sahipleri bahçelerinden iyi bir derecede istifade edemiyorlar. Böyle meyvenin az para ettiği senelerde meyveleri kurutmak pestil ve marmalat yapmak gibi bazı usuller ile kışa dayanabilecek bir hale koymak mümkündür. Usulü dairesinde yapılmış kuru meyve pestil ve marmalat fiyatları oldukça yüksek olduğundan masarifi istihsaliyeyi koruduktan maada epeyce de kâr bırakmaktadır. Binaenaleyh bundan istifade etmek lâzımdır.

Meyveleri nasıl kurudalım:

Kayısı erik ve emsali gibi çekirdekli meyvelerin çekirdekleri çıkarılarak veyahut çıkarılmadan bir sepet içerisine koyup aşağıda yapılması tarif edilen ilâçların içerisine batırılıp iki dakika kadar tuttuktan sonra çıkarılır. Ve süzülerek güneşe hasırlar üzerine serilir.

İlâcın nasıl yapılacağı: Meyveler çekirdekleri çıkarılmış ve yarılmış vaziyette iseler onbeş kilo su içinde üç kilo [Karbonit potası] eridilerek bunun üzerine [200] gram hâlis zeytin yağı yavaş yavaş akıdılarak el ile epeyce karıştırılır ve köpürtülür. Bu suretle elde edilen kesif mahlül (85) kilo âdi su içerisine dökülerek yüz kiloya iblâğ edilir. ve iyice karıştırılır. Elde edilen mahlül boma derecesi ile muayene edildiğinde altı dereceyi göstermelidir. Potas iyi ise bu miktar kâfi gelir. Aksi takdirde daha bir miktar kesif mahlül ilâve edilerek altı dereceye gelmesi temin edilir.

Bu mahlül elde edildikten sonra sepetler içerisindeki hazırlanmış meyveler bu mahlül içerisine batırılarak güzelce çalkanır ve 2-3 dakika durduktan sonra çıkarılır ve süzülür. Badehu sergi mahalline götürülerek serilir. Bu suretle meyveler güneşin şiddetine göre 5 - 7 gün zarfında oldukça kurur. Bu müddet zarfında her gün sabahları üzerlerine yukarıda tarif edilen ilâçlı sudan bir polvarizato (Püskürç) makinesiyle hafif mikatarda püskürdülerek sergideki meyveler nemlendirilir. 5 - 7 gün sonra meyveler oldukça kurumuş olacağından toplanılarak kapalı bir mahalde (Bir metre mikâbı mahal için 20 gram kükürt hesabiyle tütsü mahallinin vüsatine göre kükürt yakılarak) beş altı dakika kükürt tütsüsüne konur. Bu suretle rengi bozulmuş ve herhangi bir sesle kararmış olan meyveler rengi tabiilerini alırlar.

İçtimaî tetkikler:

Türkiyede nufus hareketleri

Bir milletin varlığı; bir devletin kuvvet ve kudretini bu milleti; bu devleti teşkil eden fertlerle ölçülür. Milleti; devleti teşkil eden fertler biziz. Bir memlekette yaşayan insanlar sulh esnasında o memleketin iktisat ve irfan sahalarındaki savaşının öncüsüdürler. Sulh zamanlarında memleket iktisadiyatında; irfanında âmil olan vatandaşlar muharebe esnasında vatanın müdafaası için serhatlara koşarlar ; memleketi kurtarmak memleket bayrağını dış memleketlerde dalgalandırmak için çarpışırlar .

Görülüyor ki; nufusun bir memleket için ifade ettiği manâ hem hazerde hem seferde mühimdir .

Başka memleketlerde nufus adedi sabittir. Günü gününe doğan ve ölenler tespit edilmez. Bu gün memleketimizde kaç kişi yaşamaktadır? Bu sualin cevabını katiyetle veremiyecek vaziyetteyiz. Türkiyede ilk tahrir nufus bundan dört sene evvel 1927 senesi teşrinievvelinin 28 inci günü yapılmıştır. Bizim için muteber olan rakam budur. 1927 senesi teşrinievelinde yapılan umumî sayıma nazaran bütün Türkiyede 13.648.270 kişi vardır.

Nufusumuzun bu kadar olduğu iddia edilemez. Bu adedin arttığı ve yapılan sayımda bir çok gizli nufusların meydana çıktığı tabiîdir. Hahiki rakamı 1935 senesinde yapılacak umumî sayımda anlamak mümkün olabilecektir.

Yine devlet rakam ve ifadelerine göre Türkiyemizin genişliği kilometre murabbaı: 1.170 kilometre murabbaı genişliğinde bulunan bataklıklarla 8.434 kilometre murabbaı büyüklüğünde bulunan göller hariç olmak üzere 762.736 kilometre murabbaıdır.

Bu suretle renkleri islâh edilmiş bulunan nim kuru meyveler bir iki gün daha güneşte tutularak kükürt kokusu temamiyle gittiği gibi meyvelerde kurumuş olur.

Bu gün piyasada bu suretle elde edilmiş kuru kayısının kilosu 60 - 80 kuruştur. Kışın komposto, reçel, hoşaf yapılarak yenir.

Şayet meyveler çekirdekli kurudulacak iseler mahlûlun kesafet derecesini tezyit etmek yedi boma derecesine çıkarmak lâzımgelir. elma, armut gibi meyvelerin ise kurudulma tarzı ve ihzarı başka türlü olur bu da ayrıca bir yazı ile bildirilecektir.

Ziraat müdürü
ESAT

Görülüyor ki Türkiyemiz genişliğine nazaran çok tenha bir memlekettir. Bir kilometre murabbaı yerde ancak 18 kişi bulunmaktadır.

*

Memleketimiz genişlik itibariyle Fransadan; Almanyadan; İtalyadan; Bulgaristandan ve Romanyadan ; Yoğoslavya ve Yunanistandan büyüktür. Bu rakamlar Türkiyemizin diğer memleketler karşısında büyüklüğünü gösterir :

Memleketler	Genişlikleri Rakamlar kilometre murabbaını göstermektedir
Türkiye	762.736
Fransa	551.000
Almanya	469.000
İtalya	310.000
Romanya	295.000
Yuğoslavya	249.000
Yunanistan	130.000
Bulgaristan	103.000

Nufusa gelince; maalesef memleketimizde nufus topraklarımızın genişliğine nazaran azdır.

Memleketler	Nufus
Türkiye	13.948.270
Almanya	64.484.000
Fransa	41.860.000
İtalya	41.100.000
Romanya	18.025.000
Yuğoslavya	13.880.000
Yunanistan	6.934.000
Bulgaristan	5.944.000

Görülüyor ki memleketimizde topraklarımızın genişliği nazarı itibare alınacak olursa nufusumuz çok azdır. Meselâ Bulgaristanda 5.944.000 nufus vardır. Bulgaristanın nufusu bizden aşağı yukarı iki defa daha azdır. Fakat diğer taraftan bu komşu memleketin arazisi bizden tam yedi defa daha azdır. İtalya genişliği topraklarımızın yarısı kadar olmamasına rağmen nufusu bizden tam 28.451.730 kişi daha fazladır. Demek ki bu gün Türk toprakları sıkıntısız olarak 50 milyon kişi ferah ferah besleyebilir.

Bu rakamlar bir kilometre murabbaı başına isabet eden nufusu gösterir.

Memleketler	Kilometre başına düşen nufus
Türkiye	18
İtalya	124
Yunanistan	38

Nufusumuzu çoğaltmak mecburiyetindeyiz. Bu mecburiyet hem iktisadî varlığımızı hem de memleket müdafaamız için lâzımdır.

Nufusumuzu çoğaltmak; doğanları yaşatabilmek için hayat şartlarını düzeltmek mecburiyetindeyiz. Çin gibi bazı memleketlerde nufus çokluğu felâketlere sebebiyet vermiştir.

Türkiyemiz doğum itibarile vülût memleketlerden biridir. Fakat maalesef ölüm doğumlardan fazladır. Ölüme yegâne sebebimiz; içtimaî hayattaki bilgisizliğimiz; geriliğimizdir.

Memleketin refahı; ordunun kuvveti vatandaşların çokluğu ile ifade edilir. Bu vatandaşların sağlam vezinde olmaları lâzımdır.

M. N.

Tarihî tetebbular

EDİRNE KÖPRÜLERİ

Edirnenin hemen ortasından üç büyük nehrin geçmesi şehire ne kadar tabii ve bedii bir kıymet ve letafet yaratmışsa bu nehirlerin üzerinde kurulan büyük ve müteaddit köprüler de o kıymet ve ehemmiyeti o nispette yükseltmiş, şehre başkaca bir şeref ve hususiyet vermiştir.

Filhakika içinde ve kenarında Arda, Tunca, ve Meriç gibi üç büyük nehrin dolaştığı ve birleştiği bu tarihî şehrin ileriye doğru muvasala ve mznasebetini temin eden bu köprülere biraz uzaktan bakılacak olursa Selimiye, Üçşerifeli gibi mühim mabetlerle, medreselerle, Rüstempaşa, Ayşekadın hanlarile, Bedesten Alipaşa, arasta gibi çarşılarile ve daha bir çok âbidelerle süslenen ve ilâhi ve mimarî bir azamet gösteren bu Türk yurduna bu köprülerin de ayrıca bir mahabet verdiği görülür ve bu köprüler, aşağa doğru süzülerek bu nehirlerin beline dolanmış kıymettar ve müzeyyen bir kemer, boynuna takılmış giranbaha birer inci dizisi manzarasını verir ve bu temaşaya yalnız halk değil hak ta aşık olur.

102. Edirne sarayinde fâtihin Adalat kasrı

Arda nehrinin ikiyüz kilometrelik bir uzunluğu var. Bu nehir eski Ahi çelebi ve Paşmaklı taraflarından kaynar; Edirnenin yarım saat yukarısında ve Tunca nehri üstünde Me-

rice karışır.

Tunca; Kocabalkandan kopar ve Edirnede sarayiçinde ormanlar arasında ikiye ayrılır, biraz ileride yine birleşir, Edirnenin altında Merice karışır. Meriç nehrinin başı kocabalkanda Samakovdur.

Ardayı ve Tuncayı da içine aldıktan sonra yoluna devam ile bir az ileride Ergene nehrine iltihak eder ve bir müddet te beraber yürüdüktensonra Enezde Akdenize dökülür.

Edirnenin fethinden evvel bu nehirler üzerinde tarihî ve mimarî kıymeti haiz kâgir ve mühim köprüler yok idi. Yalnız Edirnenin fethinden evvel Tunca üzerinde mevcut alup turuku muvasalayı temin eden ve bu nehirler üzerinde kurulan köprülerin en eski en büyük ve en mühimi olan ve bu gün mihal köprüsü namile yadolunan köprünün kâgir olduğu zan olunur.

Saraylarda, camilerde, kervansaraylarda büyük bir kudret gösteren Türk mimarları, köprüleri de ehemmiyetle ele almışlar ve bu mevzu üzerinde iyi işlemişlerdir. Ticareti ve mutlak surette münakalât ve sevkiyatı tabir digerle ihtiyacatı umumiyeyi göz önüne alarak vücudu getirdikleri köprüler tarihin ve bu günkü neslin medarı iftiharı olduğu gibi bu günün ihtiyacatını da temamen tatmin ve şark ile garbın muvasalasını bihakkın temin edecek bir mevki ve mahiyettedir.

Sarayiçinde ve Tunca nehri üzerinde hâlâ mevcut ve mamur iki mühim köprü görüyoruz. Tam saray içinde ve adalet kasrı yanındaki köprü Fatihindir. Buna cephanelik köprüsü de derler

İkinci köprü tarihlerde hadikai sultanî namını alan bu sarayın tam methalinde mevcut Kanunî köprüsüdür.

Bu büyük köprü Koca Mimarsinanın şaheserlerindendir. Bu köprüye Bönce köprüsü de derler o cıvarda Hıdırlık tabyasının altında „ Bönce suyu „ namiyle bir kaynak var. Sarayın su ihtiyacı vaktiyle bu menbadan temin olunurdu bu itibarla ehali bu köprüye Bönce namını verirler. Şemsettin Sami Bey bu köprülerin ikisinin de Fatihin olduğunu kaydetmiştir. Halbuki bu köprü Sinana ait eserlerde muharrerdir ve Sinanındır.

Binbir türlü sefahetlere sahne olan ve asrının şairlerinin nâmütenahi kasidelerine işünûş mevzuları vererek kendilerini dile getiren bu Sarayiçinin Fatih devrinden kalma bu eski köprünün yanıbaşında Balkan harbinde burada şehit olan binlerce Türk gencinin habıgâhı ebedîleri vardır. Burada yatanlar saray ve Osmanlı saltanat ve sefahetin kurbanlarıdır. Ne kadar şayanı ibret bir levha! Bu köprünün bir tarafında çökmüş yıkılmış mazinin binbir sefaletini hatırlatan bir sarayın harabeleri, onun yanında da Osman oğullarının son mirasyedilerinin sebebiyet verdiği şuursuz Balkan harbinde fedayi can eden Türk gençlerinin binbir şahamet ve kahramanlıklarını lisanı hâl ile ifade eden Mehmetciklerin âbidesi.

—Bitmedi—

Serezli: ESAT

Kanunu medeniye göre :

Medenî hakkı kullanmak ve medenî haklardan istifade etmek

4 — Mümeyyiz olanların medenî haklarını kullanmaları:

İyi ve kötüyü seçebilen, yetişkinler gibi hareket edenler onsekiz yaşını bitirinceye kadar mallarını kendileri idare edemezler. Ana baba veya vasilerinin idaresi altındadırlar. Alışverişe girişebilirlerse de verdikleri sözü ana, baba veya vasileri tasdik ederlerse yani çocuğun yaptığı işe razı olduklarını bildirirlerse ancak o zaman bu sözünü yerine getirmesi için çocuğu zorlamak kabil olur. Çocuğun yapamıyacağı bu işler hakkında dava açmıya hakkı olmadığı gibi bu işler için kendi aleyhine de dava açılamaz. Burada ana ve baba çocuğun yerini tutarlar.

Mümeyyiz olan çocuk kendisine bağışlanan bir malı vasiyet edilen bir şeyi kabul edebilir. Bu hususta ana ve baba veya vasisinin izni rizası lâzım değildir. Yaptığı bir işten dolayı başkasına bir zarar verirse ödemeye zorlanır. Nafaka istemek, babalık davası açmak, nufus kütüğünde yanlış yazılan doğum yılını düzeltme davası açmak gibi bazı işleri de kendiliğinden yapabilir. Ana ve babasının rizasını almaya lüzum yoktur.

5 — Tam insan. Yetişkin adam. Reşitler:

Çocuk onsekiz yaşını bitirince artık tam insan (Reşit) olur, ana ve babasının idaresinden kurtulur, her işini kendi yapar, her türlü alışverişe girişebilir, kanunun koyduğu kaidelere uymak şartiyle mal ve mülkünü istediği gibi kullanır ve harceder, elden çıkarabilir, borç altına girebilir, verdiği sözü yerine getirmesi için zorlanabilir, yaptığı, işten başkasına bir zarar gelirse ödemeye mecbur tutulur, velhasıl medenî haklarını kullanır.

Onsekiz yaşının içinde bulunan kız eğer evlenirse (Reşit) sayılır. Onsekiz yaşını bitirenler gibi hareket eder.

6 — Medenî hakları kullanmada hüriyet:

Medenî haklardan ve onları kullanmaktan hiç kimse vaz geçemez. Meselâ: Bekâr bir adam evlenmiyeceğine dair söz verse bu sözünü tutmaya zorlanamaz. Medenî hakları kullanmakta herkes hürdür. Bu hüriyetini kanuna ve umumî ahlâk ve adaba aykırı bir şekilde kayıt altına koyamaz. Meselâ: Metres mukavelesi ile karı

koca gibi yaşanamaz; böyle bir mukaveleye riayet için ne kadını ve ne de erkeği zorlayamayız. Çünkü bu mukavele ahlâka uygun değildir

7 — Medenî haklardan bazılarını kullanmak için kanunu hususî yaş koymuştur:

A — Onbeş yaşını bitirenler eğer eyi ve kötüyü seçebilirlerse yani mümeyiz iseler (vasiyet) yolu ile mallarını bağışlayabilirler

B — Onyedi yaşını bitiren kız mümeyiz ise evlenebilirler.

C — Onbeş yaşını bitirenlere evlenmeleri için hâkim bazan izin verebilir.

Ç — Onbeş yaşını bitlren çocuğa mahkeme karariyle mallarını idare etmesi, medenî haklarını kullanması, bir ticarethaneyi işletmesi için izin verilebilir. Böyle izin alan çocuklar tıpkı büyük adamlar gibi mallarını, haklarını kendi kendilerine kullanabilirler.

8 — Yaşı büyük olupta kanunen çocuk sayılanlar:

On sekiz yaşını bitiren bir kimse akıl hastalığı gibi bir sebeple iyi ve kötüyü seçmeyecek bir hale gelirse (mümeyiz değildir) deriz ve aklı yerinde olmadığı zamanlarda yaptığı, verdiği sözler, giriştiği mukaveleler ve alış verişlere hiç kıymet ve ehemmiyet vermeyiz. Bunların verdikleri sözler, yaptıkları işler muteber değildir. Ufak çocuklar gibi medenî haklarını kullanamazlar, mallarını idare edemezler; kendilerine mahkeme tarafından (vası) tayin edilir. Bu vasi aklını gaip edenin yerini tutar, malını idare eder, onun haklarını kullanır.

9 — Yaşı büyük olupta muhakeme kararile çocuk sayılanlar:

Akıl hastalığı ve ya akıl zaifliği dolayısıile işlerini görmeyen ve ya görüp gözetilmeye, bakımaya muhtaç nlan ve ya etrafına saldırarak başkasını tehlikeye koyan kimseler, çok sarhoş olanlar, lüzumsüz yere para harcayanlar, malını mülkünü ziyana uğratanlar ve ya bir seneden fazla Hapis cezasına uğrayıp Hapishaneye girmiş olan yetişkin insanları hakim mallarını idare etmekten men eder ve verdikleri sözü ehemmiyetli olmadığını ve alış verişe girmeyeceklerini, medenî haklarını kullanamayacaklarını ilân eder. Buna (hacr) diyoruz. Böyle kimselerden (mahcur) denir. Mahcur olanlara (vasi) tayin edilir. Vasi malları idare eder; mahcurların yerlerini tutarak anların işlerini görür. Mahcurlar eğer akıllarını gaip olupta iyi ve kötüyü seçmeyecek bir halde iseler tıpkı mümeyiz olmayan ufak çocuklar gibi medenî haklarını kullanamazlar, söz ve işlerinin hiç ehemmiyeti olmaz. Aklı yerinde; iyi ve kötüyü seçebilen fakat sarhoşluğu bahse girmesi sebebile (hacr) edilmiş olanlarda mümeyiz çocuklar gibi vasilerinin rizalarını almak şartile ve bazı işlerde kendi kendilerine medenî haklarını kullanırlar.

— Bitti —

M. İ

KÖY MUALLİMİ NASIL OLMALIDIR?

1 - Genç olmalıdır.

Çünkü gösterilen ülkü uğrunda yorulmadan çalışacak atılacak içinde atılganlık hamlesini bulunduran gençlerdir.

2 - Temiz ciddî giyinişli giyinişinde ihmal göstermemelidir.

Çünki köylüye temiz giyinişte ve ihmal göstermemekte örnek olacaktır. Sözden ziyade örnek terbiyenin en büyük düsturudur.

3 - Muallim mektebi muzunu olmalıdır.

Talebesine ve köylüye telkin edip itiyat haline getirtmek isteyeceği mefhumları öğretmek isteyeceği fikirleri ne yolda yapacağını ve köy halkı ruhiyatını çabuk anlayabilmesi, köylünün ihtiyacı olan umumî bilgiler hakkında vukufu olması ancak geniş bilgi sahipleri yapabilir.

Bu bilgiyi en az muallim mektebi verebilir. Bu gün bu isteyiş dilemek sınırlarını aşamaz. Fakat köy muallimi yapacağı işler hakkında tenvir ve ikaz etmek pek mümkündür. Bunun için şehirlerde şuurlu bir çalışma lâzımdır.

Umumî ve hususî ziraat ile sıhhî tedbirler iktisadî hayat hakkında bilgisi olmalıdır.

Çünkü köylünün hususî ve umumî ziyaret işleriyle iktisadî ve sıhhî yaşayışı üzerinde kılağuzluk yapacaktır. Bunu bilmelidir. Bir muallim hanımla evli olmalıdır.

Çünkü köyün ileri yaşayışında ev ve kadın yaşayışının düzeltmesine şiddetle ihtiyaç vardır. Evin tertip ve tanzimi kadının işidir

Mualllim hanım köy ev kadınlarına ev yaşayışı örneği gösterecektir. Onun için bu iş erkek mualliminidir. Kadın muallim ev işlerinden ev iktisadiyatından iyi anlamalıdır. İyi ve çok görgülü olmalıdır.

5 - Lâübaliliğe gitmiyen bir tevazu sahibi olmalıdır.

Çünkü köy halkının zengin, fakir, genç, ihtiyar hepsini uyandıracaktır.

Nasıl çalışmalıdır.

6 - Proğramlı çalışmalıdır.

Eğer proğramı olmazsa bütün kuvvetlerini israf ettiği halde hiçbir şey elde edemez.

Gideceği yolu bilemez bu proğramın ders müfredat proğramı gibi tespit edilmiş olması lâzımdır. Bunun yüksek görüşlü makamların hazırlaması çok muvafıktır.

7 - Proğramın hepsini birden değil yalnız bir cephe veya maddesini alarak onu tamamen yoluna koyuncaya kadar diğerine geçmemelidir. Bilhassa ilk işe başladığı zaman buna daha çok riyakâr olmalıdır.

Tatbika başlanan bir maddenin muvaffak olması için öne çıkacak engelleri mutlaka yenmelidir. Bu hususta teşkilâtlardan yardım istemelidir.

Muallim, dünya haberlerini günü gününe takip etmelidir. Bunların köylüyü alâkadar edecek kısmlarını hergün muayyen saatte onlara okumalıdır. Köyde bu okuma saati itiyatlaşmamıştır. Okuduğu haberlerin köylüyü alâkadar eden cihetlerini muhtelif şekillerde izah etmelidir. Diyagramlar ve haritalar, bol resimler en kıymetli vasıtaları olmalıdır. Lâzım diyağıram ve haritaları muallimin yapmağa şüphesiz ki zamanı yoktur. Bunu hazırlamak üzere şehirde bu işi yapacak bir muallim ve talebe kümesinden istifade edilmelidir. Halkevlerinin neşriyat kolu bu vazifeyi deruhte etmelidir. Buradan muallimin istediğine en kısa zamanda cevap verilmelidir.

Köy muallimi bütün köylünün iştirak edeceği eğlenceleri köy gençleriyle beraber mümkün olduğu kadar sık sık yapmalıdır. Bunlara diğer köylerden ve şehirlerden davetler yapmalıdır. Bu arada bir çok iyi itiyatlar kazandırmak kabil olacağı gibi köylünün açık havada geçecek zamanlarını çoğaltacağından onların sıhhatları üzerinde iyi tesirler yapacaktır. Bu toplantıların erkekli kadınlı olmasına bilhassa itina edilmelimelidir. Toplantılarda toplantı adını idare komiteleriyle hiç ihmâl etmeden temine çalışmalıdır. Muallim köyden yaz mevsimlerinde de ayrılmamalıdır. Ancak görgüsünü arttırmak üzere birbuçuk ay kadar köyden ayrılması muvafık olabilir.

Yaşayışında köylüye daima örnek olacağını unutmıyarak harekâtını ona göre tanzim etmelidir. Bunun için birçok mahrumiyetlere katlanmalıdır. Bunu okuyanlara tamim etmelidir.

R.

LÂTİNCE BÜYÜK SÖZLER:

Suistimâl; istimâle mani degildir.

***

Felâket karşısında soğuk kanlılığı elden bırakma!..

***

Çok oku; fakat mütenevvi olmasın...

***

Başkalarının yanlışlarını görürüz. Bizimkileri görmeyiz.

***

Aşk kavgaları; sevgileri tazeler.

***

Sevip sakin olmak ancak bir azize vergidir.

***

Hakikî dost müşkil zamanlarda belli olur.

***

Kartal sinek avlamaz.

***

San'at uzun; hayat kısadır.

***

Tali, cessur olana yardım eder.

***

Haset bütün fenalıkların anasıdır.

***

Fena darbımeseller ; iyi ahlâkları bozar.

Tarihî tefrika:

TÜRK - ROMEN MÜNASEBETLERİ TARİHİ

Yazan : S. R.

Bibliyoğrafiya

İstoria Romanilor, Xenopol. İstoria İmperuilui Otoman, Cantemir, Histoire de l' Empire Ottoman, Hammer. Histoire de l' Empire Ottoman Jonqiuer Histoire de l' Empire Ottoman, Levalle. Istoria Imperului Otoman, Iorga. Archivele Statului Roman, Naima tarihi, Tacüttevarih . Tarihî Cevdet . Itoria Romanilor prin calatori Iorga, Istoria Dreptului Roman, Istoria Romanilor, Iorga..

— 3 —

İlk temas

Bayazit, Türk düşmanlariyle ittifak eden Romenleri tedip etmek için kuvvetli bir ordu ile Tunayı geçti. Bu ordu Romen ülkesini tahrip ve yağma etmeğe başladı. Mirça kadınları, çocukları Braşov dağlarına gönderdi. Türk ordusunu adım adım takip ediyordu. Tam bir harp yapmaktan çekinen Mirça Türk ordusunu ufak parçalara ayırıyor, şehirleri yağma, ederek ihtiyat malzeme ve saire tedariki için ana kuvvetlerden ayrılan kısımları hırpalıyordu.

Niğbolu zaferinden sonra Türkler bütün Avrupayı zapt ve istilâ edecek bir kuvvette idiler. Fakat Timurun Anadoluya akışı Türk satvet ve kudretini yalnız Avrupada değil hatta Asyada bile sardı ve ikbalini tehlikeye koydu. 1402 senesi temmuzunun yirminci günü Ankara civarında vukua gelen kanlı ve müthiş bir muharebede Bayazıt Timürlenge esir düştü. O zamana kadar asla mağlûp olmayan Türk ordusunun bu ilk hezimeti bütün bir milleti sarstı. Bir sene esaret hayatından sonra Bayazıt vefat etti.

Bayezıtın vefatından sonra Timürlenk ordusu ile beraber geri çekildi . Bu hadiseyi müteakip Bayazıtın dört evlâdı arasında veraset kavgası başladı. Dört erkek evlâttan İsanın vefatı üzerine geri kalan Süleyman, Musa ve Mehmet şehzadeler arasında memleket taksim edildi . Şehzade Süleyman Avrupadaki vilâyetlere, Mehmet ise Asyadakilere tesahüp etmekte idiler. Musa ağabeysi Mehmedin yanında idi. Musa kardaşı Mehmede Avrupaya geçerek Süleymanı Edirneden atmağı, onu katletmeği teklif etti.

Mehmet Musanın teklifini kabul etmekle beraber kendisine yardım edemiyeceğini söyledi. Mehmet kardeşi Musayı, Süleyman aleyhine irtikâp edeceği cinayetten sonra taraftarlariyle beraber katil ve

imha etmek isteyordu. Bu suretle cinayet üstüne cinayetler işleyerek Mehmet gerek Avrupada ve gerekse Anadoluda rakipsiz kalacaktı.

Musa kararsız ve şaşkın bir halde ne yapacağını bir türlü kestiremiyordu. Tam bu sıralarda Romen prensi Mirçadan bir heyet geldi. Bu heyet Musaya padişahlık için mücadelesinde Mirçanın muavenet ve müzaheretlerini vadediyordu. Musa, Mirçanın tekliflerini büyük bir alâka ve memnuniyetle kabul etti. Sinoptaki İsfendiyar beyinden tedarik edilen bir gemi ile Musa ve taraftarları Eflâk sahillerine çıktılar Mirça ; Musa ve arkadaşlarını fevkalâde bir şekilde karşıladı.

Mirça Musa ile bir muahede yaptı. Bir şehzade ile bir prens arasında aktolunan bu muahede şahsî bir mahiyeti haizdi. Bu anlaşmaya göre, eğer Mirça Musaya padişah olması için yardım ederse, Türklerin Avrupa iradından mühim bir kısmı, Rumlardan alınan geniş bir kısım arazi Mirçaya verilecekti. Mirça bu şartları memnuniyetle kabul etti. Bu muahede ile Mirça hem Bizanslılardan intikam almış oluyor hem de Türk kuvvetleri arasına ikilik sokuyordu. Bütün bu anlaşmalardan sonra, Mirçanın temin ve jeneral Danin kumanda ettiği ordu Süleyman tarafından mağlup edildi. 1406 senesinde vukua gelen bu hezimetten sonra Musa yine Mirçaya iltica etmeğe mecbur oldu.

Bu muharebede Sırplar dikkate şayan bir rol oynadılar. Hem Musanın ve hem de Süleymanın ordusuna yardım eden Sırplar zaferin Süleymana teveccüh ettiğini görür görmez Musanın mağlûbiyetini tâcil ettiler.

Bu hadiseden sonra Türklere karşı takip etmiş olduğu siyasetin yanlışlığını anlayan Mirça 1406 senesinde, Severin şehrinde Macar kıralı ile buluşarak Türklere karşı takip edilmesi zarurî olan müttehit bir siyasetin ana hatlarını çizdi.

Bir müddet sonra Musa yine Mirçanın yardımları sayesinde kardeşine karşı harbe gitti. Bu sefer taraftarlarının ihanetine uğrayan Süleyman mağlûp ve telef oldu. Bu suretle Musa Avrupadaki saltanata hâkim oldu.

Musanın kendi yardımlariyle muvaffak olduğunu gören Mirça bu vaziyetten istifade etmek istedi. Fakat hadiseler Miçanın ümitlerini kuruttu.

Mirça Avrupa harekâtına başlamadan evvel, Süleymanın işini bitirdikten sonra, Avrupada kazandığı her hangi bir zaferi Mehmedin lehine terkedeceğini vadetmişti.

Bir çok sıkıntılardan sonra muzaffer olan Musa verdiği sözü unuttu. Mehmet kardeşini tedip etmek için Edirne çivarına geldi. Kanlı ve şiddetli muharebelerden sonra, Musa mağlûp olmak üzere iken, 1412 senesinde Anadolu vilâyetlerinden bir ikisinde isyan baş gösterdi. Mehmet kardeşiyle

Trakyada kültür derlemeleri

- HACIDANİŞMENT -
KÖY TÜRKÜLERİ [*]

—Türkü—

Dur sabah olsun ben şu yerden gideyim
Garip bülbüller gibi feryat edeyim
Sen dururken ya ben kime gideyim?
Uyan ey bir danem uyan
Uyan ey.. dillere destanım uyan..

Sabah oldu tan yerleri ağarıyor.
Cümle kuşlar destur almış ötüyor
Herkes sevdiğini almış yatıyor
Uyan ey bir danem uyan
Uyan ey.. dillere destanım uyan

* * *

—Türkü—

Uzun kavak yeşillendi
Eski derdim tazelendi
Sen uyu bülbül ben uyanayım
Sen uyu bülbül ben uyanayım.

* * *

Uzun kavak yeşil yaprak
Beyaz tene siyah toprak
Sen uyu bülbül ben uyanayım
Sen uyu bülbül ben uyanayım.

—Türkü—

Kukuk yuvan yıkıldı mı
Yavruların döküldü mü
Ölüm sana dokundu mu
Dağların şenliği Kukuk.

* * *

Kukuk Mavruzdan gelirsin
Dağlara sada verirsin
Yanık yanık ne ötersin
Dağların şenliği Kukuk

[*] Bu Türkülerin vezin ve kafiyeleri derlendiği gibidir.

---

yaptığı muharebeyi yarıda bırakarak âsîleri tedibe koştu. Ayni sene içinde isyanı kâmilen bastıran Mehmet tekrar Musa ile muharebeye devam etmek üzere Avrupaya döndü. Musayı mağlûp ederek onu Mirçaya ilticaya mecbur etti.

—bitmedi—

Trakyada Kültür derlemeleri:

Ata sözleri

-6-

Derleyen : O. N.

Alacağın bir iğne, çeliğin okkasını sorarsın.
Alacak ile verecek ödenmez.
Alamadın hacı baba zır zır.
Alırmısın akideyi miskî pahasına (Manzum)
Alışına göre verişim; tarhanana bulgur aşım.
Alışmadık ...te don durur mu?
Alışmış kudurmuştan beterdir.
Alış oğlu veriştir.
Alışverişte kesat, insanlarda fesat
Alışverişte hatır gönül bakılmaz.
Alet işler el öğünür.
Alt çenesi mor çuha kaplı
Altın adım pul oldu; kız adım dul oldu.
Altın adım bakır oldu
Altın anahtar, her kapıyı açar.
Altın ateşte, insan muhabbette belli olur.
Altın eli bıçak kesmez.
Altın pas tutmaz.
Altının kıymetini saraf bilir.
Altını sarrafa sor, cevahiri kuyumcuya.
Altı kaval, üstü şişane
Altı üstünden belki hayırlıdır.
Altı olur, yedi olur; hep Allahın dediği olur.
Altı ay seyisliği var; kırk yıllık fışkı karıştırır.
Altı ay sıkıntıya tavşan derisi bile katlanmış
Alicengiz oyunu
Alikıran, başkesen.
Alnı açık, yüzü ak.
Alnı açık, yüzü yak.
Aininın damarı patlamış
Alında yazılan görülür.
Alnını karışladı
Alnının kara yazısı.
Alnının teri i!e kazanmış
Alem ağyardan hali değildir.
Alemde beka, insanda vefa yok.
Aleme cellât lâzım olursa bana ne?
Aleme cellât lâzım olursa sana ne?
Ağleme eğlence lâzım.
Aleme meram anlatılmaz.
Aleme seyir lâzım.
Alemi nasıl bilirsin? kendim gibi.
Allâme kesildi.
Ali hoca da bir, boca Ali de bir
Alinin külâhını Veliye, Velinin külâhını Aliye
Alipaşa narkı
Alipaşa vergisi
Aman deyene kılıç çekilmez.
Aman deyen el kalkmaz.
Amasyanın bardağı, biri olmazsa biri daha.
Ambardaki karnımda, sandıktaki sırtımda.
Amelsiz ilim, yemişsiz meyva gibidir.
Ammim, dayım kesem, hep içinden yesem.
Ana baba günü.
Anadan doğmayan kardeş sayılmaz.
Anam, babam günü.
Anasından emdiği süt, burnundan geldi.
Anasından doğalı gülmemiş.
Anasının ipliğini satmış.

Cümhuriyet kanunlarından:

Köy kanunu

— 13 —

Köylerde bir pazar veya bir çarşı yeri yapmakta köylümüzün isteğine bağlı işlerdendir. Pazar veya çarşının ehemmiyeti; faideleri inkâr edilemez. Bütün bir sene çalışırız. Elde ettiğimiz mahsulü satamazsak ne yarar. Elde edilen mahsulâtın satılabilmesi için bunların müşteriye gösterilmesi lâzımdır. Diğer taraftan bizede birçok şeyler lâzım olur. Meselâ size; tuz; şeker; arpa; saman; yemiş isteriz. Bize lâzım olan bu şeyleri aramak ve almak için kapu kapu dolaşmak kolay bir şey olmasa gerek.

Binaenaleyh gerek satıcı ve gerekse alıcı için müşkül olan bu işi kolaylaştırmak üzere köyün merkezî bir yerinde bir çarşı mümkün olamazsa haftanın bir gününde toplanmak üzere pazar kurmak lâzımdır.

Daimî çarşı kurmak biraz ğüçtür. Köy kalabalık olursa bu yapılır. Çarşının yaşayabilmesi için alışveriş yapılması lâzımdır. Alışveriş te ancak kalabalık bir köyde olur. Daimî çarşı kuramazsak köyümüzün sık bir yerini pazar yeri yaparız. Meselâ Salı veya Perşembe günleri köylümüz ve civar köyler ehalisi oraya toplanır. Yumurta; tuz; sebze; patiska, çevre, şeker; iplik; makara; iğne; boya ve saire gibi mallarımızı oraya toplar koyarız. Maselâ ben yemiş satarım. Buna mukabil bana lâzım olan tuz veyahut makarayı alırım. Sabahleyin kurulan bu pazar akşama kadar devam eder. Akşam üstü herkes yine kendi evine; kendi köyüne gider. Bu pazar yerini temiz tutmak; gübre ve süprüntülerden temiz bulundurmak lâzımdır.

Görüyorsunuz ki gerek çarşı ve gerekse pazarın alışverişi kolaylaştırmak gibi çok faideli bir iyiliği vardır.

Köyün sınırı içinde münasip yerlerde ve tepeler üzerinde orman yetiştirmek te köylümüzün isteğine bağlı şeylerdendir.

Bundan evvelki yazılarımızda ormanların ne kadar faydalı olduklarını; korumağa mecbur olduğumuzu yazmıştık. Köyümüzün sınırı içinde orman yetiştirmek; köyümüzü süslemek; şenlendirmek demektir.

Meselâ iki köy düşününüz. Bunlardan birisi apaçık; ağaçsız; tıpkı bir çöl gibidir. Bir ot bile bitmez. Güneşin kızgın ateşleri otları kurutur, toprakları çatlatır. içinde yaşayanlar nefes almaktan sıkıntı çekerler. Cehennem gibi yer yer...

Diğer köyde yeşil; iri dalları ağaçlarla süslüdür. Ağaçların altı gölgelik; serindir. Ağaçların bulunması itibariyle buraya sık sık düşen yağmurlar bu köyü bir bahçe gibi süslemiştir. Bir az çalıştıktan sonra herhangi bir ağacın altına uzansan dinlenmek; serin serin bir cigara içmek mümkün oluyor.

Bu iki köyden hangisini sever ve

—Devamı 24 üncü sahifede—

Memleket haberleri

İRAN ŞAHI

On gündenberi memleketimizde bulunan İran Şahı Gazimizle beraber Ankaradan hareketle garp vilâyetlerimizi; İzmiri; Çanakkaleyi gezdikten sonra İstanbula gitmiştir. Gazimiz; Dolmabahçe sarayını misafirimize terketmiş; kendileri Beylerbeyi sarayında oturmaktadırlar. İstanbulda bulunan iki devlet reisi birçok müessesatı gezmişler; topçu atış mektebimizin talimlerinde bulunmuşlardır.

İBRAHİM TALİ BEYEFENDİ

Uzun müddet Trakyada tetkik seyahatı yapan umum müfettişimiz İbrahim Tali Bey Ankaraya gitmiştir. Müfettiş Bey Ankarada bulunduğu müddetçe lâzımgelen makamlarla temas ederek Trakyamıza ait işleri takip edecektir.

KURT AVINDA BİR FACİA

Bursa 28 —Muratlar köyünün muallimi Ramazan Bey hayvanını kurtlar parçaladığı için dün gece saat 9 da kurt avına çıkmış bir meşe ağacının üstünde kurtları beklerken elindeki tufeği patlıyarak yaralanmış ve ölmüştür.

EDİRNEDE TEŞKİL EDİLECEK POSTA BAŞMÜDÜRLÜĞÜ

Ankara 28 — Edirnede teşkil edilecek Posta Başmüdürlüğü hakkındaki lâyıha meclisin Cumartesi içtimaında müzakere olunacaktır. Layihaya göre 8 inci derecede bir başmüdürlük ihdas olunacaktır.

Dünya haberleri

HİTLER - MUSOLİNİ

Alman Başvekili Hitlerin İtalyan Başvekili Musolini Beyle görüştü. Mülâkat İtalyanın Venedik şehrinde meşhur Venedik sarayında olmuştur. Frenk gazeteleri bu görüşmeye çok ehemmiyet vermektedirler. İki hükûmet reisinin neler görüştükleri belli değildir. Fakat Avrupa sulhuna ait birçok şeyler konuştukları tahmin edilmektedir.

FRANSIZ HARİCİYE NAZIRI

Bir müddettenberi şarkî Avrupada dolaşmakta olan Fransız hariciye nazırı Bartu Bey seyahatine devam etmektedir.

SELÂNİKTE İDAMA MAHKÛM OLAN KOMİTECİ TEVKİF EDİLDİ

Atina 24 — Sabık Bulgar binbaşılarından meşhur komitaci Lazarof Selânikte tevkif edilmiştir. Lazarof Bulgaristanda idam cezasına mahkûm bulunuyordu. Bu komitacının Bulgaristana iade edilip edilmeyeceği henüz belli değildir.

TESLİM OLMAYANLARA EŞKİYA NAZARİLE BAKILACAK

Sofya 23 — Hükûmet, Makedonyadan gelip memlekete iltica etmiş olan komitacıların çıkardıkları karışıklıklara kat'î surette nihayet vermeği azmetmiştir. Yeni verilen mühlet bitinceye kadar komitacılar teslim olmadıkları takdirde kendilerine eşkiya nazarıyla bakılacak ve ordu bunları tenkil için her türlü vesaiti kullanmakta muhtar olacaktır.

İTİZAR

yazılarımızın çokluğundan istida nümuneleri; teşkilâtı esasiye kanunu ve sıhhat bilgileri yazılarımız konamamıştır özür dileriz.

— 21 nci sahifeden devam —
istersiniz. Hiç şüphesiz ağaçları bol; serin; gölgelik olan köy değil mi?

O halde ne duruyoruz. Hemen köyümüzün sınırı dahilindeki münasip yerleri; tepeleri ağaç ekmek suretiyle şenlendirelim..

Köyümüzü kasabaya ve komşu köylere köylere bağlıyan yolların her iki tarafına ağaç dikerek bu yolları serin; gölgeli bir hale sokmak faidelidir. İnsan bir köyden diğer bir köye giderken yolu üzerinde bir ağaç görmezse bilseniz ne üzülür, yorulur. Hâlbuki yolumuz üzerinde güzel yeşil; altına ve yanına gölge veren ağaçlar bulunursa bu yolun nasıl gidildiği belli bile olmaz.

Köy dahilinde yabani ağaçlar vardır. Bu yabani ağaçları aşılamak onların meyvesinden istifade edebilecek bir hale getirmek bizim faidemiz için değilmidir? işte köy kanunumuz köy sınırı dahilindeki yabani ağaçları aşılamağı tavsiye etmektir ve bunları bizim isteğimize bırakmaktadır.

Köyde bir çok mahsul ekilir. Bu mahsullerin köy sınırları içinde alıcı bulmasıua; satılmasına imkân yoktur. Bu mahsulâta köy dışında alıcı aramak; bulmak lâzımdır. Bunun için köyümüzde yetişkin ve hazır mahsulleri gözönünde tutarak gezdiğimiz diğer köylerde bunlar için müşteri bnlmak gerektir .

Eğer mahsulâtımızı satacak adam bulamazsak bu bizim için çok tehlikelidir .

Satamadıktan sonra mahsul almak neye yarar. Bilâkis satılmayan mahsul bize zarar verir. Evvelâ sermayemizi öldürür. Saîmiz; alnımızın teri hiba olur.

Meselâ bir sene çalıştıktan sonra üçbin kilo fasulya; yedibin kilo buğday; beşbin kilo da arpa aldığımızı farzediniz. Bir yere depo ettiğimiz bu mahsul satılmıyacak olursa bunları elde etmek için sarfettiğimiz alınteri; yorgunluk hiba olur gider.

Hele maazallah bu mahsuller dura dura bir de filizlenmeye başlarsa vaziyet bizim için daha tehlikeli olur. O zaman bütün bir sene zarfında çalışıp elde ettiğimiz bu varlık gübre olur. İşte mahsulâtımızın böyle ziyan olmaması için ona müşteri bulmak mecburiyetindeyiz. Bunun için civar köyleri hatta kasabaları dolaşarak köyde ekilip biçilen ve toplanan mahsulatın ve yapılan eşyanın değeriyle satılabilmesi için köy namına alıcı aramalıyız.

Başka köylere; kasabaya gittiğimiz zaman mevcut mahsulât ve yapılan eşyanın birer parça numunesini yanımızda gezdirmeliyiz. Köy ve kasabalarda bu işlerle meşgul adamları bularak bu örnekleri onlara göstererek fiyatlarını söylemeliyiz. Hiçkimse; durup dururken gelip bizim malımızı almaz. Malımızı satabilmek için müşteriye göstermek; beyendirmek mecburiyetindeyiz. Bu gösteriş oturduğumuz yerde olmaz .

Frenklerin ; Yahudilerin ticaret işlerinde muvaffak olmaları; kazanmaları „reklâm„ denilen sırrı bilmeleridir. Reklâm demek; malımızı başkalarına göstermek; tanıtmak demektir.

S. R.

Abone bedeli

Yıllığı : 100 kuruşlar

Tanesi : 5 Kuruş

Mektuplar ve abone bedelleri şu adrese yollanır :
Akıncıoğlu İbrahim — C. H. F. reisi - Edirne

Edirne Vilâyet matbaasında basılmıştır